

SISZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.	10 h.
Éves átvételre	4
Negyedévre	1
helyben hához hordva	20 kor.
Éves átvételre	5
Negyedévre	1
Postán szállítva	24 kor.
Éves átvételre	6
Negyedévre	1
Egyes szám ára 8 fillér.	

Megjelenik minden nap, a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXII. évfolyam 16. szám.

Nagyvárad.

Péntek 1916 január 21.

Hullamezők a bukovinai fronton

Orosz hadszíntér. Budapest, január 20. (Hivatalos.) A besszarábiai határon folyó csata hevessége növekedett. Hősies csapataink valamennyi közt a budapesti honvédhadosztály a tegnapi jelentett támadásokon kívül, amelyek mind a legkorábbi reggeli órákban zajlottak le a késő délutánig, csaknem óránként tulerőben lévő haderők támadásait verte vissza.

Toporouc és Bojanic között különböző helyeken az ellenség a harcok folyamán néhány alkalommal behatolt lövészárkainkba, de mindig kézi-tusában verték ki, egy esetben lendületes ellentámadással a 6-ik és 30-ik honvédezekre.

Az oroszok súlyos veszteségeket szenvedtek. Hadállásaink előterét orosz hullák borítják. Egyes zászlóaljok harcvezetése során 800-1000 orosz hullát számláltak össze. A Pflanzler Baltin hadsereg többi harcvonala egész nap orosz tüzés alatt állt. Az észak felé folytatódó következő harcvezetésen Kelet-Galiciában rövid ideig tartó tüzési harc volt.

Olasz hadszíntér. Budapest, január 20. (Hivatalos.) Nincs jelentősebb esemény.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, jan. 20. (Hivatalos.) A helyzet változatlan. *Höfer.* (Min. eln. sajtóosztály.)

A montenegrói kapituláció feltételei.

Berlin, január 20. A Berliner Lokalanzeiger tudósítója táviratozza Rotterdamból: A Reuter-ügynökség egy római jelentésben közli, hogy a kapituláció után a magyar és osztrák monarchia többek közt a következő feltételeket fogja szabni: Montenegro tartozik átengedni a Lovcent, de ennek fejében egy adriai kikötőt fog kapni. Montenegro független királyság marad. A római montenegrói konzul közli, hogy Nikita király proklamációt intézett népéhez, amelyben azt mondja, hogy Montenegro számára nem volt más választás, mint a végső pusztulás vagy a kapituláció.

2,800.000 ember a francia veszteség.

Budapest, január 20. (Saját tud.) Párisból jelentik: Gallieni hadügyminiszter a bizottsági ülésen a rokkantak számát egy millióra becsülte. Az elesettek száma, akiről nem beszélt a miniszter, legalább egymilliónyolcszáz ezer ember.

CSILLAG

GYÓGYSZERTÁR

NAGYVÁRAD, ZÖLDFÁ-UTCZA.

Telefon interurbán 552.

Az összes bel- és külföldi gyógy és piperecikkek kicsinyben és nagyban kaphatók.

Liszka víz szeplő ellen
Droguinal köhögés ellen
Pedikrol féregpor főraktára.

A szalonikii harcok előtt.

Berlin, jan. 20. A Vossische Zeitung konstantinápolyi tudósítója jelenti: A Szalonikiból kissé megkésve érkezett hírek azt mutatják, hogy Szaloniki vidékén a görög esendőség elvonulása óta a helyzet nagyon bizonytalan és veszedelmes. Karadjaova és Plaeidsa környékén több összeütközés volt fegyveres bandákkal. A görög kormány egyébként megtiltotta az élelmiszer-kivitelt Szalonikiba. Az entente folyton újabb csapatokat szállít partra. Az angolok több harminc és feles ágyut hoztak. Az ezekhez szükséges municiót egy nagy atlanti gőzös szállította.

A konzulok letartóztatásának napján a cenzura sok ujságot betiltott.

A szerb menekültek lassankint elhagyják a várost. A Lorraino nevű gőzessel legutóbb hétszáz menekült Marseillébe. Görögország nem jó számmal nézi a szerbek menekülését Albániából Szalonikiba. Eredetileg a szerb kormány is Szalonikiban akarta felütni tanyáját, de ez a terv a görögök ellenállásán meghiúsult.

A repülőgépek támadásáról még utólag azt jelentik, hogy hat repülőgép jelent meg az angol tábor fölött és bombájuk sok angol katonát megölt. A Nelson, Patrie és Albania nevű gőzösök tüzeltek a repülőgépekre.

Az Embros című athéni ujság bejelentette, hogy a magyar és osztrák kormány által közzétett angol levelek után Elliot angol nagykövet levelét is közölni fogja. Az angolok nyomására ez elmaradt. A görög közvélemény most hangosan követeli a levél közzétételét. Az izgalom Görögországban napról-napra nagyobb.

Olaszország és a szombati haditanács.

Budapest, január 20. (Saját tud.) Rotterdamból jelentik: Szombaton Calaisban haditanács lesz. A tanácsban Olaszország nem vesz részt. Ebből arra következtetnek, hogy éppen Olaszországról fognak tárgyalni.

Visszavert angol támadások.

Berlin, január 20. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Az angolok tegnap este néhány száz méternyi szélességben füstbombák felhasználásával megtámadták Bujighientől északkeletre fekvő állásainkat. Az ellenséget visszavertük. Erős veszteségeket szenvedett. Az ellenséges tüzéség tervszerűen lötte a lemsi templomot. Toucoingnél egyik repülőgépünk egy ellenséges repülő géprajból lelőtt egy 2 gépfegyverrel felszerelt harci kétfedelűt. Védőgyepek tüzlése az Isarnál egy ellenséges repülőgépet az ellenség vonalában való leszállásra kényszerített. A repülő gépet azután tüzéségi tűzokkal megsemmisítettük.

A nancii katonai telepekre tegnap éjjel bombákat vetettünk.

Keleti hadszíntér.

Az arcvonal több helyén tüzéségi harcok és előrsi csatározások.

Balkán hadszíntér.

A helyzet nem változott. (Min. eln. sajtóosztály.)

Montenegró ügye Párisban.

Páris, január 20. Ma az összes francia lapokat elkobozták a montenegrói cikkek miatt.

A párisi csernagorc főkonzul nyilatkozata.

Rotterdam, január 20. Párisból táviratozzák: A montenegrói főkonzulátus a kapituláció hírére kommunikét adott ki, amellyel nyilván Montenegró eljárását akarta igazolni az entente közvéleménye előtt. A nyilatkozat így hangzik:

A lapok jelentése szerint Montenegró, miután rendkívül kedvezőtlen viszonyok között hősiesszen küzdött a rettenetesen felfegyverzett ellenség tulereje ellen, kénytelen volt meghajolni az elkerülhetetlen végzet előtt. Kétségtelennnek kell tartanunk, hogy a király és kormánya csak azért kapitulált, mert a hadsereg elhasználta utolsó municióját is, a menekülés pedig lehetetlen volt, mert az ellenség a határon állott. A tengeren elmenekülni szintén lehetetlen volt: Albániában a régi gyűlölség uralkodik a montenegróiak ellen, akiknek semmi eszközük sem volt arra, hogy barátságos területre jussanak. Lehetetlen nyilatkozni az ellenségeskedések beszüntetésének feltételeiről; a részletek ellenséges forrásból származnak. Lehetséges, hogy a szerencsétlen Montenegrót számos sértéssel fogják illetni, de a kis, vitéz Montenegró hírnevén ez nem fog esorbát ejteni.

Az olaszok rágalmazzák Nikitát.

Berlin, január 20. Az olasz lapok folytatják Nikita megrágalmazását. A Secolo azt hiszi, hogy Nikita megállapodása a monarchiával visszanyulnak arra az időre, a mikor Montenegró Skutarit megszállotta. A Corriere della Sera is azt írja, hogy Skutarit valószínűleg a monarchiával kötött titkos meggyezés után szállták meg annak idején a montenegróiak. Most Montenegró az az ugródeszka, a melyről Magyarország és Ausztria Albániába nyomul.

Vilmos császár Nisben

Budapest, január 20. (Saját tud.)

Vilmos császár Nisbe érkezve, azonnal a díszszemlére ment, ahol a bolgár királyyal fényes tábornoki kísérettel tartott szemlést néhány ezer bolgár vitéz felett. A macedóniai divízió előtt megállt a császár és több macedón katonát szólított meg. A szemle után az uralkodók visszatértek a front élére, ahol a császár a következő beszédet intézte a bolgár cárhoz:

— Csodálatomat, elragadtatásomat kell kifejeznem a bolgár hősiesség fölött. Csodálatomat a bolgár hadsereg résztvételén, a közös nagy célunkért folyó küzdelemben. Kérem felségedet, fogadja el a német hadsereg nevében a marsallbotot.

A cár bolgáruul felelt. Meghatottságának adott kifejezést és örömeinek a bolgár és német hadsereg testvérisége felett. Reményét fejezte ki, hogy a két hadsereg együttműködése el fogja érni a kívánt célt. Büszkén fogja viselni a marsallbotot és kéri a császárt fogadja el a tizenkettedik, ugynevezett „balkanszki” gyalogezred tulajdonosságát.

Este hétkor ünnepi lakoma volt a császár udvari vonatán, kilenckor pedig a vonat elhagyta Nist.

Vilmos császárt Ferdinánd király fiával és Radoszlawowval Italic állomásig kísérte. Innen egyedül folytatta útját a császár. A bolgár király kíséretével Nisbe tért vissza. A császár vonata Budapesten át Oderbergbe érkezett.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 20.

Beöthy Pál elnök háromnegyed 11 kor nyitotta meg a képviselőház mai ülését. Bemutatta a török képviselőház elnökeinek táviratát, a melyben köszönetet mond az izlám vallás törvényes elismeréséért, majd a főrendiház átiratát, mely szerint a ragai-koláris bizottság főrendi tagjaiul Plósz Sándort, gróf Dassewffy Aurélt, gróf Széchenyi Bélát és Szmracsányi Lajos érseket választották meg. Jelenti továbbá, hogy a pénzügyminiszter eleget tett Huszár Károly (sárvári) kérelmének és a külföldi földgázszakértők véleményét letette a Ház asztalára.

A napirend első pontja a vallás- és közoktatásügyi miniszternek a mozgósítás folytán tényleges katonai szolgálatra bevonult tanítók és nevelők, valamint azok özvegyeinek és árváinak kivételes ellátása tárgyában benyújtott törvényjavaslatának részletes tárgyalása.

A Ház a javaslatot részleteiben is elfogadta.

Következett a pénzügyminiszter jelentése a földgázra és az ásványolajfelékre vonatkozó kizárólagos bányászati jogoknak az erdélyi medence egy részében a Deutsche Bank berlini pénzügyintézet vezetése alatt álló pénzeszoport által alakítandó magyar földgáz részvénytársaságra történt átruházása tárgyában.

Beöthy László előadó ajánlja a földgáz javaslat elfogadását.

Platthy György a függetlenségi párt nevében a javaslat visszavonását indítványozza és javasolja egyszerűen, hogy a földgáz kezelést az állam vegye át.

A vitát félbeszakították.

Csermák Ernő sürgős interpellációjára Sándor János belügyminiszter azonnal válaszolt. A belügyminiszter kijelentette, hogy a rendezett tanácsú városokban és községekben a választásokat mindenütt megej-

tették és legfőbbnyire a régieket választották meg. Csermák ama kívánságának tehát, hogy néhány hely kedvéért hosszabbítsák meg a mandátumokat semmi célja sincs.

A választ Csermák Ernővel egyetemben tudomásul vette a Ház.

Az ülés egynegyed négykor ért véget.

Ki fizessen a kardói iskoláért?

A birót akarják egzekválni.

Kardó község iskolája körül sötét felhők torayosulnak. Alig fejezték be ebben a kis községben az új iskola építését, máris hatalmas per indult miatta és már a licitáló dobos is pergetik és ki tudja mennyi sok felesleges pénzt fog még felemészteni a kulturának e kis hajléka.

A súlyos százasokat emésztő ügy akkor kezdődött, mikor a kardói képviselőtestület elhatározta, hogy modern, a mai kornak megfelelő iskolát fog emeltetni a községnek. A határozat kiviteléhez természetesen pénz kellett, ami pedig a községnek nem volt. Volt ellenben a Magyar Banknak, ahol szívesen adtak a községnek csak megfelelő fedezetet nyújtsanak.

A községnek nem volt más fedezete, mint a birónak meg még két más képviselőtestületi tagnak a vagyona. A biró meg a két képviselőtesületi tag oda is pingálta a nevét egy váltóra és nyomban előtermelt a pénz. A három községi vezetőférfi természetesen oly feltételt mellett írta alá a váltót, hogy majd annak idején, ha az urbéres község a tulajdonát képező erdőt eladja, akkor kifizeti a 12000 koronát, amibe az iskola került és így ők mentesítve lesznek az obligótól.

Az iskola fel is épült, sőt az urbéresek erdejét is eladták és a 12000 koronát is megkapták természetesen papíron. Most aztán ki kellett volna fizetni a váltóadósságot. Az urbéresek hajlandók is voltak fizetni, azonban a pénz nem az ők kezükben volt. A kifizetésnek az erdőhivatal újabb és újabb akadályokat gördített utjába úgy, hogy a pénz még most sincs kifizetve.

A Magyar Bank egyideig türelemmel vár, azonban megunta a várakozási időt és peresítette a váltót. Sőt annyira ment m r a dolog, hogy a keresek vagyona az árverést is megkérték. A biró, akinek egész életén keresztül összekupargatott, sőt örökölt vagyona sem tesz ki 12000 koronát, az árverés útján teljesen koldusbotra jut. Lesz ellenben egy iskolája, ahol ha akar selyemtenyest rendezhet be magának. Ez azonban nem vigasztalás Marozsán Demeter birónak és mindenáron ragaszkodik a vagyonához.

Legujabban aztán, mivel más meintsége nincs, egyenesen a közigazgatási bizottsághoz folyamodott, hogy meintsék meg a tönkrejutástól. Ha a vagyont ellicitálják, akkor ő kénytelen lenne perelni a községet. A sok per természetesen óriási költséget emészt, amit valakinek szintén meg kell fizetni. Nyilvánvaló, hogy itt csak a község károsodik. A községi biró, akire a koldusbot vár, kéri a közigazgatási bizottságot, hogy mentse meg ettől a licitációtól.

A közigazgatási bizottság a jövő hónapban fog határozni a kérvény felett.

Magyarüldözés a hadseregben.

Urmánczy Nándor interpellációja. — A miniszterelnök válasza.

A képviselőház szerdai ülésén terjesztette elő Urmánczy Nándor képviselő interpellációját a hadsereg körében tapasztalható magyarellenesség jelenségei tárgyában. Az interpellációt a miniszterelnöknek erre adott választát tegnap számunkban kivonatossan közöltük; az ügy nagy fontosságára való tekintettel most bővebben is ismertetjük a két beszédet az alábbiakban:

Elnök: Mielőtt áttérnénk a következő interpellációra, a miniszterelnök kíván szólni.

Gróf Tisza István kéri az interpelláló szándékozó képviselőt, ne mondja el interpellációját, mert meggyőződése szerint ez árt a nemzet érdekeinek. (Zaj a baloldalon.)

Thaly Ferenc: Ne bántsd a magyart!

Gróf Tisza István miniszterelnök: A képviselő urnak módja van a kormány tudomására hozni adatait, de azt hiszi, hogy ilyen kérdések nyílt tárgyalása a nemzet érdekeire ártalmas.

Urmánczy Nándor: Szívesen belemelegyek abba, hogy zárt ülésen interpelláljak.

Gróf Tisza István miniszterelnök szerint a zárt ülések ellenkeznek a parlamentarizmus szellemével.

Urmánczy Nándor:

Interpellációmnak éppen az a tulajdonképpeni célja, hogy ez a kérdés eldöntessék, a hadsereg vezetői tényezői igazolhassák a miniszterelnök ur állásfoglalását, és adjanak ki egy erélyes rendeletet, hogy a magyart magyarságáért üldözni nem szabad. Színtessék meg a magyar beszéd, ének és zászló ellen kiadott tilalmat a minden rendbe jön. Addig azonban, míg a mai helyzet tart, legalább is a látszat az, hogy a hadsereg vezetői ezt a tendenciát eltűrik, ha nem — ápolják. Nagyon könnyen bebizonyítható, hogy a hadsereg körében igen elterjedt epidémia a magyarüldözés s a világháborúnak nagyon szomorú emlékei azok a levelek, amelyek öznével érkeznek hozzánk a magyar katonák szenvedéseiről.

Osztrák-német, tiroli, sőt horvát tisztek is igen sokszor nagyon barátságosan viselkednek magyar alárendeltjeik iránt, de igen kevés esetben hallottuk ezt a — cseh parancsnokokról. Már pedig a katonaságnál a feljebbvaló szintén korlátlanul üldözheti azt, aki alája tartozik. Egy fogolytábor két parancsnokának magyarellenességét ismerteti szóló ezután egy hozzá érkezett levél alapján. A magyar őrséget ott minden módon elnyomják, szabadságot nem adnak nekik, kutya magyarnak titulálják, a ruházatukat nem javíttatják, sőt még a kosztjukat is megszorítják, úgy hogy nem egy esetben öngyilkosságok fordultak elő a rossz bánásmód miatt, míg a cseh legénység minden kedvezést megkap. A két parancsnok neve Moga őrnagy és Küffler százados.

Annak is sok szomorú következménye volt, hogy a magyar népfelkelőket galíciai és bukovinai ezredbe helyezték át. A nagyszabású tüzezhöz való áthelyezésére hívja fel ezután szóló a figyelmet, itt egy Dül nevű úteparancsnok az összes magyar fiukat a gyalogsághoz helyeztette át, a nemzeti-énekeket megtartotta a tüzezhöz. Nem kell azonban példák után messze mennie, hiszen a legutolsó Hófer jelentés is sok perfidiaról tanuskodik, amikor bekebelez bennünket a monarchia összes népei közé. Nem csodálható ez azonban, hiszen a katonai vezetés közjogi abszurdumokkal traktálja a növényeket, amire vonatkozólag

egy tengerész tiszt jellemző sorait olvasta fel a szülő.

Horvát testvéreink is igen sokszor különösen értelmezik a testvériséget, bár helyzetük egyenesen irigylésre méltó, mert a horvát ezredekben a horvátok az urak, ők üldöznek másokat, a magyar ezredekben azonban idegen tisztek, nem egyszer horvátok is, újra csak a — magyarokat üldözik. Egy cseh hadnagy és egy kapitány önkénykedéseiről számol be ezután egy levél kapcsán a szónok; a 32-es gyalogezred 3. századában történik ez nap nap mellett, nem is a harcúterem, hanem — Budapest, ahol egy pincében lakik a század a temető alatt s a talajvíz, amely átjárja a hullákat, ráfolyik az élőkre és ragályokat okoz. Ha panasza mennek a magyar fiúk, büntetést kapnak.

Jellemző a csehekre egy féllátszó katonai előadása, aki Niében volt szerb fogságban s látta, hogy a cseh fogoly tisztek Przemysl bevétele napján milyen tüntetést csaptak az oroszok mellett. Egy kassai cseh ezredes mondott, mikor magyar legénysége kidőlt a munkából: Tovább dolgozni és szenvedni, hadd hulljon el mind, hiszen magyar!

Amiket itt előterjesztettem, élő katonák panasza volt, most egy örökre elnémet magyar katonai feljajdulását tolmácsolom itt, Cserey Istvánét, aki tegnapelőtt fiatal feleségével együtt öngyilkossá lett. Az eset a lapokból ismeretes. A népfelkelő tüzezhöz úteparancsnoka Czurek József hadnagy volt a báberu elején s ő skarta magyarsága miatt minden áron befeketíteni fölfelelő előtt Cserey, ő citálta hadbíró elé is, amely ártatlanságát végül is megállapította. Egyhangulag mentették föl Cserey a hadbírósi főtárgyaláson s beigazolódtott ott az is, hogy jogtalanul vetették vizsgálati fogságba. Mikor ez megtörtént egy honvéd-tüzéreghez került Cserey s akkor értesült, hogy ügyét a felsőbbbűvő újra tárgyalatni akarja. Még egyszer nem mert előbe nézni a meghurcoltatásnak Cserey, aki, mint utolsó levele tanúsítja, azok alatt a hónapok alatt, míg vizsgálati fogságban sanyalódott, rengeteget szenvedett s — öngyilkossá lett, mert azt tartotta, hogy ha újra föl is mentik, akad még egy Feldgericht, amely végre is elítéli, hiszen — így mondja levelében — „nem igazság, hanem a magyar ember meggyalázása a céljuk ezeknek az uraknak.”

Ezt a levelet átadtam a honvédelmi miniszter urnak, aki, hiszem, ha beigazolódik Cserey vádja, nem fog késni a megtorlással.

A magyar nyelv, ének és zászló ellen kiadott tilalmakra tér aztán át a szónok. Meg kell találnunk közösen annak a módját, hogy ezeket a sérelmeket orvosoljuk. A legkevesebb, amit kívánhatunk az, hogy a háború alatt tapasztalt tulkapásokat azonnal megszüntessék. Ez nem ellenzéki, vagy kormánypárti kérdés, ez mindnyájunk közös érdeke, a magyarság érdeke. Hiszem — úgy mond — hogy a miniszterelnök ur azt az érvényt meg fogja szerezni a magyar nemzetnek.

Gróf Tisza István miniszterelnök:

Dacára annak, hogy az interpelláló képviselő ur került mindent, ami a szenvedélyeket fokozta, vagy felcsigázta volna, nagyon sajnálom, hogy ezt a kérdést ezáltal interpellációba foglalta. Ha azonban szóba hozta már kötelességem vele főbb vonásokban foglalkozni. A mi hadseregünkben nagyon különböző nemzeti érzések találkoznak s a nemzeti érzéssel szemben olyan régi felfogásbeli maradványok vannak,

amelyek mindig gunyanyagot fognak képezni és surlódási felületet fognak alkotni. Ezek hozták létre a felsorolt eseteket. Amennyire hiba volt ezeket felhozni, éppen olyan hiba volna letagadni. Nem szabad azonban itt csak az elítélendő jelenségeket látni, hanem azokra a nyilatkozatokra is rá kell mutatnunk, amelyekkel a legfőbb hadur, a hadsereg főparancsnoka s kiváló magasabb parancsnokok a magyarság iránti nagybecsülését kifejezték. Nem szabad tehát csak a kifogásolnivalót meglátnunk, hanem azt is észre kell vennünk, hogy tulnyomó részben megbecsülik és szeretik a magyarságot.

Közbekiáltások balról: Ez csak kötelesség!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Kellemtelen és rosszindulatú felebbvalók minden hadseregben vannak s a mi viszonyaink között ennek még az a hátránya is megvan, hogy az egyéni hiba mellett sokan nevezeti háttérrel keresnek és találnak még ott is, ahol nincsen.

Minden olyan embert, akinek helyén van a szíve, megerendít az a tragikus eset, amelyet az interpelláló képviselő ur felhozott. De szabad-e feltennünk, hogy az üldözés itt a magyar emberre és nem tisztán — Csereyre vonatkozott? Én ismerem a hadsereg vezetőinek felfogását s tudom, hogy ott tisztelik és megbecsülik a magyarságot s éppen ezért hiszem, hogy mindenkiel szemben, aki a magyarságot elnyomni akarja, elégtételt fognak szolgáltatni nekünk. Kérem válaszul tudomásul vételét.

Urmánczy Nándor tudomásul veszi a választ, a Ház is.

A fakereskedők és a város.

Mikor lesz az értekezlet?

A nagyvárosi fakereskedők memorandumban fordultak a városhoz s a fakereskedelemben uralkodó állapotokra bivatkozással a következő javaslatot tették:

Nagyváros város foglaljon le nagyobb készleteket a környék erdeiben s vásárolja meg a termelőktől és gondoskodjék arról, hogy ez a famennyiség közérő segítségével meghatározott részletekben Nagyvárosra be szállíttassék. Ezzel szemben a város állapítsa meg a fa maximális árát, amelyen a fakereskedők a fogyasztóknak eladhatják a fát a város polgárainak. Ez az intézkedés segít a fainységen, mert a város a közérő igénybeveheti, amit magánvállalkozó nem tehet. Budapest hasonlóképp lefoglalt erdősegeket s épp ily módon látja el a főváros lakosságát fával.

E beadvány kapcsán a polgármester kijelentette, hogy a nagyvárosi összes fakereskedőket összehívja értekezletre, amelyen a terv kivitelének módzatait megbeszéljük. — Azóta másfél hónap múlt el s az értekezlet még mindig nem ült össze.

Ezer szerencse, hogy enyhe a télünk s fa így is 17 korona ab állomás, de az Isten ne adja, hogy kemény fagyok álljanak be, a „megfagyott emberek” rovata nem maradna üresen. A fakereskedők most elhatározták, hogy sürgető beadványt intéznek a városhoz, tájékoztatást kérve, mit tegyenek és különösen mire számíthatnak.

A fakereskedők nagyrésze most fa után jár, valamennyien hétfőn jönnek haza s akkor tanácskoznak a teendő lépések felől. Egyelőre fája van a városnak, Küntler Kálmán és a Günsberger cég révén saját kis készlete is van, a fakereskedők is kinn

szeresnek innen-onnan egy kis fát rendes vevőiknek s adják s cserfát 24 50, a bükkfát 22 50 ért, de nagyszabású koncepcióját e kérdés megoldásának nem látjuk. Ez a kérdés is, mint sok más, magától oldódik meg, ami sovány vizsgálat.

Kártyások, kártyázások.

Adót rájuk a vak katonák javára!

A rendőrség teljes erővel vetette magát a háborús kártyázás megszüntetésére, mert az mégse helyén való, hogy amíg katonáink vérrel védik a „binterland“-ot, a belső területen kártyázással fosztogassák ki egymást az emberek. Egyrésze a kártyásoknak ugyanis a fronton van, a másik részét szemmel tartja a rendőrség, mint Gara Miklóst, az ismert vasuti kártyást, aki most asszonyozkötetésben utazik.

Davolla Ödön és társait a Csarnok kávéházban találták szerencsejáték közben ügyüket a városi járásbírósg tegnap tárgyalta s új tárgyalást tűzött ki.

A Sas kávéházban Ehrlich Imre fogalmazó tartott razziat egy feljelentésre, amelyben maga a károsult értesítette a rendőrséget, hogy tőle nagyobb összeget nyertek. A razzian 16.000 koronát foglaltak le s a tanuvalomások igazolták a szerencsejátékot. Másnap megjelent a feljelentő károsult s a nyerő és jegyzőkönyvbe vétették, hogy kártyázásról szó sem volt s az egész valózi kölcsönügyletből eredő követelés kiegyenlítése. A rendőrség, amely a nagy kávéházakat sem kíméli, az ügyet áttette a városi járásbírósgához. Most az a veszedelem fenyegeti a feljelentőt, hogy vádját visszavonva a nyerő ő ellene indíthat eljárást.

Az Emke kávéházban Ehrlich Imre fogalmazó észre vette, hogy a razziaról kopogtatás útján értesíti egy figyelő a kártyázókat, akik hirtelen eltűntek a bünjeleket. A találatkony fogalmazó erre a hibecet mint tanukat hallgatta ki s így megállapította a szerencsejátékot. Az ügyet így áttették a járásbírósgához, amely R. L., L. B., S. L., B. Zs. és K. Gy. ellen megindította az eljárást. Mindezen ügyben Persz Ferenc járásbíró ítél a napokban.

Vannak ezenkívül öreg spillerek, akik kártyázásból élnek. De ezek most nagyrészt egymást fosztogatják, tehát hasznos munkát végeznek.

A kártyázás azonban nagyon elterjedt, szenvedélye társadalmi életünk legveszedelmesebb kártevője. — A Szentendreiék most a kártyások pénzforgalmából részt kérnek a vak katonák javára. Hadipersely felállítását kéri a Szentendrei Kaszinó s ebbe minden játékos naponta legalább tíz fillért dobjon be.

Ily módon évente 8000 kártyatársaságot vevőn alapul havonta 200.000 korona, évente 2 millió 400.000 korona gyűl össze minden kiadás nélkül. A szerenczés nyerő ezenkívül adhat annyit, amennyit akar a nemes célra, s ezzel körülbelül három millió korona az összeg, amelyre számíthatunk. Szentendrén ilyen perselyt már fel is állítottak.

Kívánatos volna, hogy összes társas köreink ilyen értelemben adóztassák meg kártyázó tagjaikat.

A kistisztviselők országos mozgalma.

Nem kapnak hadisegélyt. Küldöttséget menesztenek a kormányhoz.

Elvitázhatatlan tény, hogy a háboru legnagyobb részben a kistisztviselők osztályát sújtja, a nehéz megélhetési viszonyok a legnagyobb megrendülést éppen ezek körében idézte elő. Annál feltűnőbb, hogy Nagyvárad városa ezt az osztályt teljesen mellőzi az országgyűlés által megszavazott hadisegély kiutalásánál, pedig a többi helybeli hatóságoknál, mint pl. a megyénél, a kistisztviselők is részesülnek a segélyben.

A város kistisztviselői, mintegy száznegyvenen Darabanth Ferenc és Lakatos Sándor vezetésével most egy országos mozgalmat indítottak, hogy az államsegélyt a maguk részére kivívják. Küldöttséget kívánnak szervezni az ország összes törvényhatóságainak képviselőivel a kormányhoz, még pedig gróf Tisza István miniszterelnökhöz és dr. Sándor János belügyminiszterhez kérelmüknek támogatása végett. A küldöttség megszervezése végett átiratban keresik fel az ország 126 törvényhatóságának azon alkalmazottjait, akik az államsegélyben nem részesülnek.

Az átirat a következőképpen hangzik:

Magyarország törvényhatósági joggal és szabad királyi városok mind azon alkalmazottjainak, kik a 153374-915 III. C. sz. B. M. rendelet értelmében a törvényhatóságok részéről államsegélyben nem részesülnek.

Kedves Kartársak!

A világháboruval kapcsolatban súlyos anyagi gondok előtt állunk. Magyarország országgyűlése útján magyar kormányunk törvényhatósági, állami és megyei tisztviselők részére, kik fizetési osztályba vannak sorozva, felhívásunk bekezdésében az említett Belügyminiszteri rendelet értelmében fizetésöknek 20 százalékát államsegély képen folyósította.

Az említett miniszteri rendeletben világosan ki van fejezve, hogy minden az 1916 január 1-én szolgálatban álló alkalmazottak az élvezendő államsegélyben részesítendőek.

A törvényhatóságok azonban a miniszteri rendelet határozott intenciója alapján a városok szolgálatában álló mindazokat, kik fizetési osztályon kívül állanak az államsegélyben leendő részesedés céljából a magyar kir. kormányhoz a rendelet értelmében felterjesztendő összeírásból kihagytak!

Kartársak! Nem szociális eszmék terjesztését óhajtjuk győzelemre vinni, azonban súlyos megpróbáltatás előtt áll Magyarország kishivatalnokai kara, akkor, amidőn megélhetése, családjának fentartása megingott, szellemi munkáját betölteni testi erőjének hanyatlásával nem tudja.

A megingott erkölcsi rend, amely e világháboru kezdetével előállott és ellenségeink legyőzése céljából mi is a hősközzé csatlakoztunk. Kitaró erőket nem a háboru zajában érvényesítjük, hanem leköltük szellemi munkánkkal mindazt, amit a mai megingott erkölcsi rend helyreállítása megkíván. A háboru zaján kívül küzdők sorát tölti be Magyarország minden kishivatalnokai, mert a tisztviselői kar hiánya folytán kitaró szellemi munkát kíván meg tőle az állam érdeke. Hozzátok szólunk kedves Kartársaink és vegyétek megfontolás tárgyává felhívásunkat, csatlakozzatok, hogy

közös erővel megélhetésünket a mai nehéz időben akár a kormány, akár a törvényhatóság részéről, magunknak és családunknak biztosítsuk.

Felhívásunkat a törvényhatóság alkalmazásában álló mindazokkal sürgősen kik az említett rendelet értelmében az államsegélyben nem részesülnek, sürgősen közölni kérjük azzal, hogy kimerítő elhatározásáról szervező bizottságunkat értesíteni, hogy hajlandó e azon célunk elérésében a m. kir. kormány elé járulandó küldöttségben részt venni.

Nagyvárad, 1916 január 20-án.

Hazafias tisztelettel:
Szervező bizottság.

Nincs meg az egyezség a villamos vasuttal.

A részvénytársaság feltételei.

A Nagyvárad Városi Vasut Részvénytársaság tudvalólag a villamos vasut szakaszbeosztására, illetve menetdíjára vonatkozólag reformokat szándékozik behozni. Nagyvárad város törvényhatósága hajlandóan nyilatkozott a menetdíj felemelését akceptálni, de ennek ellenében bizonyos befektetéseket kíván záros határidő alatt.

A közgyűlés határozatára most terjedelmes beadványt adott be a részvénytársaság.

A beadványban először elmondja, hogy a menetdíjak emelését az üzemnél szükséges anyagok árának 100-300 százalékos emelkedése, a személyzet megélhetési viszonyainak nagy változása miatt kérték. A személyzet drágasági pótlékára 1915. évben 17500 koronát adott ki a részvénytársaság.

Nehézmenyeli a beadvány, hogy a város a menetdíj 2-2 filléres emelésével szemben oly befektetéseket kíván záros határidő alatt, amelyek költsége a negyedmillió koronát meghaladja s a melyekből a befektetések által létesítendő sűrűbb forgalomból származó kiadások fedezésére nem számíthatnak.

A társaság azonban a város részéről megnyilatkozott óhajokkal számolni akar s ezért közli most azokat a feltételeket, amelyek mellett a kétszakaszos vonalbeosztáson alapuló személydíjzabás reformjának életbeléptetését hajlandó elvállalni.

A villamos vasuttársaság feltételei a következők:

1. A bérletjegyek ára az összes vonalakra negyedévenként történő lefizetés ellenében negyedévre 10 koronában, havi lefizetés ellenében egy óra 3 korona 50 fillérben állapítatik meg. Tanulók részére a bérletjegyek ára lakástól az iskoláig 2 korona 50 fillér havonként. Munkások részére reggel 6 és 8 óra között, déli 12 és 2 óra között és esti 6 és 8 óra közötti időszakban való használatra 2 korona 50 fillér havonként.

2. A Teleky utca-Szent László téri vonalon sűrűbb (6 perces) forgalom életbeléptetését kötelezőleg elvállaljuk akként, hogy a sűrűbb forgalom létesítéséhez szükséges kiterőket 1917 december 31-ig megépítjük és ezen sűrűbb forgalom létesítéséhez szükségelt újabb kocsiakat a békekötés után 2 év mulva beszeresszük és üzembahelyezzük.

3. A Szent László-tér-Templom téri viszonylatban a 10 perces forgalom helyett az 5 perces forgalmat állandósítjuk. Vásár, vasárnap és ünnepnapokon ezt a forgalmat Várad-telek állomásig fogjuk kiterjeszteni.

4. Mezey Mihály utcai vonalat meg-

hosszabbítjuk és pedig az árapasztó csatornán át a Rulikovszky-uti temetőig, a városrészről erre a célra is építendő hid, valamint a temetőig terjedő utzakasznak a város által történő elkészítésétől számított egy éven belül.

5. A létesítmények kivételére megkívánt építési engedélyt kötelesek vagyunk a tarifa reform életbeléptetésétől számított egy hónapon belül kérelmezni, de mindenestre oly időpontban, hogy a fentiekben megállapított határidőkre a létesítmények elkészüljenek és a beszerzések üzembe helyeztessenek.

6. A terület-használati II. pótszerződésben megállapított szakaszhatárok betartása mellett az eddigi 10 filléres viteldij 12 fillére, a 20 filléres viteldij 22 fillére emeltetik fel.

7. A tarifareform a jelen előterjesztésünk közgyűlési határozattal történt elfogadását követő hónap elejével lép életbe.

8. Addig, míg a társaságunk a fenti határidők tekintetbe vételével nyerendő építési engedély mellett az építést meg nem kezdte, a szerződésbe foglalandó jelen megállapodások úgy a város, mint a vasut részéről 3-3 havi előzetes felmondás mellett hatályon kívül helyezhetők. Abban az esetben, ha a vasut-társaság a kormányhatósági rendeletekben foglalt kötelezettségek és határidők mellett az építést megkezdte, a szerződésben foglalandó jelen megállapodások 2. 3. és 4. pontokban megállapított létesítmények elkészülte és a beszerzések üzembe helyezésétől számított öt évig sem a város, sem pedig a vasut részéről fel nem mondhatók. Ezen időponton túl bármelyik fél részéről egy évi felmondás mellett a kötéendő szerződés hatályon kívül helyezhető. Felmondás eseteiben a tarifára nézve az alapszerződés §§ ai lépnek ismét hatályba.

9. A bizottsági tárgyalások alatt felmerült ama kívánságot illetőleg, hogy a jelen megállapodással vállalt kötelezettségeinek teljesítésére külön teljesítésre biztositókat tegyünk le, bátrak vagyunk a tekintetes tanács figyelmét felhívni, hogy terület-használati alapszerződésünk kötelezettségeinek biztosítására és esetleges bírságok fedezésére 10000 korona van letétben.

Ezekben körvonalaztuk azon feltételeket, amelyek mellett még módunkban volna a bizottsági tárgyalások alatt felmerült kívánságokat teljesíteni. Ha azonban a tekintetes tanács, illetve a város közönsége az általunk javasolt tarifareformot, még sem kívánják életbeléptetni, úgy erre az esetre kénytelenek vagyunk a menetdíj tekintetében az alapszerződés 26. és 31. §§ aira visszatérni.

Kérjük, hogy ennek bejelentését tudomásul venni és az erre nézve a fölmondási időt 1916 évi február hó 1 től számítani méltóztassék.

Nagyvárad Városi Vasut R.-t.
Urban Adolf, s. k. Szmaszenka Ernő, s. k.

Figyelmeztetés a kenyér-kiszolgáltatásra. Tudomásomra jutott, hogy egyes helyeken a kenyeret kenyérgyárok kivételével árúszítják, másutt a kiszolgált kenyérmennyiségnél többet feltüntetve jegyet vágnak le, előfordul az is, hogy egyszerre a három napra megállapított kenyérmennyiségnél többet adnak ki előre. Figyelmeztetnem kell a vendéglők, kávéházak, s egyáltalában az ételek kiszolgáltatásával ipar-, vagy keresetszerűleg foglalkozó mindennemű üzlet és vállalat tulajdonosait, hogy a kenyeret a meghatározott mennyiségben csak kenyérgyárok ellenében szolgáltatassák ki, s előre legfeljebb csak három napra szóló kenyeret adjanak el, mert a kormányrendeletben alapuló hatósági intézkedés betartását

szigorúan ellenőriztetni és az ellene vétők ellen a kihágási eljárást megindíttatni fogom. Nagyvárad, 1916 január hó 20 án.
Lukács Ödön, polgármester-helyettes.

Meggyilkoltatta az apját és a feleségét

Esküdtszéki tárgyalás.

Rómes gyilkosság ügyének tárgyalását kezdte meg tegnap a nagyvárad esküdtbíró-ság. Szaniszlai Lajos és társainak bűnügyét tárgyalja az esküdtbíró-ság Balázs Elemér törvényszéki elnök elnöklétével. — Szavazó bírák: Szöllösy Gyula és Gyenge Béla törvényszéki bírák. A vádhatóságot Farkas István kir. ügyész képviseli, a védők: Böszörményi Géza, dr. Hirschmann Gyula és dr. Nagy Mihály ügyvédek.

A borzalmas eset a következő: Mult év február 3 án reggel a lakásukon, Komádiban a szoba padlóján elterülve találták az öreg Szaniszlai Sándort és a menyét, Szaniszlai Lajosnét.

Féjük balta csapásoktól volt összetörve, Szaniszlai Sándornak még a toroka is át volt vágva. A nyomozás csakhamar megállapította, hogy G. Nagy Dániel és Nagy Sándor követték el a tettet Szaniszlai Lajos felbujtására, aki tehát apját és feleségét ölette meg.

A tegnapi tárgyaláson G. Nagy Dánielt hallgatták ki. Sötét arcú, elvetemedett embernek látszik, aki nagy nyugalommal és elszántsággal tagad. A nyomozás során részletesen beismerte tettét, de most visszavonta beismerését. Elmondotta a vizsgáló bíró előtt, hogy Szaniszlai Lajos 300 koronát ígért neki, ha meg öli az apját és a feleségét.

Ő nyerte meg Nagy Sándort, hogy segédkezzék a gyilkosságban. Nagy Sándor zsákdarabokból kabátot varrt össze, s azt vették magukra, hogy be ne vérezzék a ruhájukat. Este 7 óra tájban indultak el az áldozatok lakása felé s meglátták a Csárdászidó boltjában Szaniszlai Lajosnét s utána mentek. A kerítésen G. Nagy Dániel bemászott, kinyitotta az utcaajtót s beengedte Nagy Sándort is. Szaniszlainé éppen be akarta tenni maga után a konyhaajtót, mikor ők odaértek, s betaszították az ajtót s Nagy Sándor torkon ragadta az asszonyt s fojtogatta. Közben nyílt az ajtó s kilépett az öreg Szaniszlai, mire G. Nagy Dániel támadt rá. Egy kis baltával leütötte s mikor leesett, még néhányat ütött a fejére, majd a mellényzsebéből kivette a zsebkését s elvágta a szegény áldozat nyakát. Aztán kutatni kezdett pénz után. Meg is találta s elvitt 160 koronát. Társa tovább fojtogatta az asszonyt s ő odadobta neki a kis baltát s eltávozott. Utközben az ártézi kútnál lemosta a csizmájáról a vért, a Nagy Sándor lakására ment s ott lefeküdt a csalán zsák kabátot a kályha elé helyezte. Nemsokára megérkezett Nagy Sándor is s mindakét csalán zsák kabátot a kályhába dobta.

Igy vallotta be a bűneselkményt G. Nagy Dániel a cseadőrök előtt, majd később a vizsgálóbíró előtt.

A tegnapi tárgyaláson letagadott mindent. Azt mondotta, hogy azért vallott, mert félt a csendőröktől.

Vallatása egész délelőtt tartott, s kihallgatása csak ma végződik be. Furfangosan védekezik, mert érzi, hogy az akasztófa fenyegeti.

Ez a vádlott nagy vagyont örökölt, de azt csakhamar elprédálta, az ital zöllötté tette. Durva, verekedő ember, aki mindenre képesnek látszik.

A tárgyalás előreláthatólag 14 napig tart.

HIREK

* Zichy Géza gróf Nagyváradon. A háborus játékonyság munkái között a legelső között van Zichy Géza gróf, a nemes, ideálistelkű főúr, aki valóságos apostoli buzgalommal szenteli magát annak a nagy, de magasztó feladatnak, hogy a háboru ama hős áldozatait, akik félkezük elvesztették: kenyérkereső foglalkozásra tanítsa ki. A nagytelkű főúr ez emberbaráti hajlandóságára támaszkodva: Pásztor Ferenc bankigazgató és Sas Ede, a Nagyvárad főszekerestője, fölkeresték Budapestén Zichy Géza grófot, hogy meghívják őt Nagyváradra egy jótékony ünnepre. A gróf a meghívást lekötelező szíveséggel fogadta s meg is ígérte közreműködését. De mivel orvosai tanácsára még több hétig tartózkodnia kell az utazástól; Nagyváradra jövelele csak tavasszal történhetik meg, amikor készséggel áll a jótékony rendezőségnek rendelkezésére. Nagyvárad közönsége bizonyára nagy örömmel fogadja ezt a hírt, hogy alkalma lesz a háborus jótékonyság e fényes nevű vezető emberét vendégülköl üdvözölhetni s kétségtelen, hogy az ünnepség, Zichy Géza gróf közreműködésével, egyike lesz a legnagyobb ünnepségeknek, amelyek Nagyváradon az emberbaráti szeretet szolgálatában lezajlanak.

* Jelentkezzenek a 43-50 éves besorozott népfelkelők. A nagyvárad sorozó bizottság előtt alkalmasnak talált 43-50 éves korosztálybeli népfelkelők közül még 300-an nem jelentkeztek. Elemér Ferenc katonai tanácsos ezután hívja fel az érdekelteket, hogy vasárnap délig föltétlen jelentkezzenek, mert ellenkező esetben újból nem fognak felül vizsgáltatni. A nem jelentkező alkalmas népfelkelőkre a korábbi lelet az irányadó, tehát a behívások kitűzésekor tartoznak bevonulni szolgálat-tételre.

* Backe Nándor hősi halála. A nagyvárad honvéd tisztikarnak ismét kevesebb hőse van egy derék főhadnaggyal. Mint tudósítónk jelenti, Backe Nándor, a 307-ik honvéd gyalogezred egyik főhadnagya hősi halált halt. A hősi halált halt főhadnagy utolsó szerepléséről vasárnapi számunkban rendkívül érdekes beszámolót fogunk adni egyik jeles munkatársunk tollából. Backe egy roham alkalmával kapta a halálos sebet, mely rövid szenvedés után magfosztotta életétől. A hősi halált hadnagy hónapokon át Obrincsák István ezredesnek volt a segédtszije. Decemberből ment a harctérre, ahol a legvéresebb csatákba vett részt. Halála mély részvételt keltett város-szerte.

* Még mindig lehet vetőmagot rendelni. Biharvármegye területén a vetőmag rendelések határideje lejárt. A korábban kiadott rendeletek értelmében január 15 után megrendelést nem lehet elfogadni. Tekintve, hogy még mindig sokan vannak olyanok, akik a tavaszi vetőmagot nem rendelték meg, a miniszter a megrendelési határidőt kitolta. *Miskolczy Ferenc* főispán tegnap értesítette az alispánt, hogy a magellenőrző bizottság még mindig vehet fel vetőmag megrendelést.

* A Katolikus Népszövetség negyedik háborús délutánja. Szorgalmasan folynak a próbák a Kath. Népszövetség negyedik háborús délutánjának ének- és zeneszámából, melyeket *Patzkó Aladárné*, a kitűnő zenetanár állított egybe és adat elő tanítványaival. Képviselve van ebben a műsorban úgy a komoly, mint a könnyebb zene, színvonala azonban egyaránt művészi. Holnap, szombaton délután 6 órakor jelmezes főpróba lesz az ének- és zeneszámokból, melyben a szereplők ismerősei és hozzátartozói is megjelhetnek. Belépti díj nincs, de a Népszövetség javára adományok köszönettel fogadottnak. Vasárnap délután 5 órakor lesz a nyilvános ünnepély, melyen az ünnepi beszédet dr. *Mazurek Gyula* püspöki titkár mondja, dr. *Dajkáné Szőnyi Margit* pedig felolvasást tart. Dr. *Mazurek Gyula* az ő kiváló képességeivel a modern világpolitika egyik fontos kérdését, a pápa világi hatalmát fogja megvilágítani, dr. *Dajkáné* pedig bájos szépirodalmi alkotással lép a közönség elé. — A meghívók már szétküldtek; ki meghívóját távedésből meg nem kapta, forduljon a Népszövetségi Otthon gondnokához.

* 4-es honvédek üdvözlése az olasz harcterről. Érdekes levelezőlapot kapott tegnap szerkesztőségünk. Olasz fronton küzdő 4-es honvédek üdvözlük benne a nagyváradiakat. A levél így szól: Tisztelt szalmaözegek, bogaras agglégények, nőülésre kárhoztatott vidám bohémek harctéri esztaltársasága amikor ünnepi a 4-es honvéd gárdazred legvittezebb hősét, *Méray János* tiszthelyettes harmadik kitüntetése alkalmából, szeretettel gondol haza s forrón üdvözlö a nagyváradiakat.

Táborhely, 1916. I—12.

Nagy József őrmester, Korda József őrmester, Gyurón János őrmester, Szabados Pál százvezető, *Méray János* tiszthelyettes, *Mauritz* törzsőrmester, *Szűcs Bálint* törzsőrmester, *Ertsey Lajos* őrmester, *Merza Kálmán* ővezető és *Megyesi Sándor* szakchonvéd.

A levélhez hozzáfűzzük, hogy *Méray János* tiszthelyettes eddig ki lett már tüntetve az arany, az I. oszt. ezüst és most a II. oszt. ezüst vitézségi éremmel, amelyet *József főherceg* tüzött a mellére.

* A Katolikus Kör dalárdája nagy igyekezettel készül a Belezna-émlék-ünnepre. Művészi értékű, az ünnep színvonalához mindenben méltó énekszámokkal lép fel ismét a dalárda, mely Nagyvárad itthonlevő énekeseinek javát egyesíti. A dalárda ma este 6 órákor a Kath. Körben próbát tart s a jövő hét folyamán már a Belezna-ünnepély meghívói is szétküldhetők lesznek.

* Az aradi honvédek a biharmegyei hősi halált haltakért. Az aradi 33 ik gyalogezredbe köztudomás szerint Biharvármegyéből is soroznak és a világháborúban nem egy biharmegyei katonát tüntette már ki magát az aradi 33 asok zászlója alatt. A derék ezred tisztikara és legénysége legutóbb gyűjtést indított a harc térien hősi halált halt katonák családjainak segélyezése végett. Az összegyűlt összeget az ezredparancsnok az aradi polgármesternek küldte el azzal, hogy az ezred által feltüntetett hősi halált haltak hozzátartozói között osszák azt szét. Az aradi polgármester tegnap átirt *Fráter Barnabás* alispánhoz, hogy a Biharvármegyétől hősi halált halt 3 katonára hátrahagyott tagjairól megfelelő információt adjon és azt küldje meg. A három hősi halált halt neve: *Kohut János* beszeri, *Kosztá János* alsólugosi, *Dolga Sándor* gégényi lakosok. Az információk megérkezése után a megfelelő segélyeket ki fogja utalni az aradi polgármester.

* Fűszerkészítetek lefoglalása. Azaz, még van elég, s ami utban van Svájból, ez mind meg is fog érkezni. Csak ezután nem lehet szállítani a közös vámterületre narscsot, datolyát, s egyéb luxus cikket. Nagykereskedőink egybehangzóan azt mondják, hogy narscs még van a waggonokban s állomáson s jó ideig elég a készlet. De érzékenyebben érinti őket a többi luxus cikk behozatalának eltiltása, mert nagyrészt ebből éltek. Tetejébe egy földmivelésügyi miniszteri rendeletre hivatkozással az áruraktárban beraktározott kávé, tea és fűszerkészletük egyrészt a hatóság lefoglalta, valószínűleg a hadsereg részére s ez alól csak a polgármester adhat felmentést nagyon indokolt esetben. Ez is csökkenti a megcsappant forgalmat. A fűszerkereskedők helyzete tehát mindig nehezebb lesz, a lefoglalások gyakoribbakká lesznek s ez ellen ezideig semmi sem használ.

* Hirtelen halál. Szerda délelőtt a Grósz féle pálinkamérés előtt eszméletlen állapotban találtak a járőrekek egy részeg szesznyit. Bevitték a rendőrségre, hátha kiálussza magát és eszméletre tér. Az aszszony azonban nem ébredt fel többé, este 8 óra felé meghalt. A tisztiorvos megállapította, hogy az illető nőt szívizélhűdés ölte meg. Kiletét még eddig nem sikerült megállapítani.

* Betörés a Rákóczi úton. Tegnap éjszaka ismeretlen tettesek az udvar felől behatoltak *Deutsch K. I.* és *Rákóczi* úton levő üzletébe, abonnan elvitték a kézipénztár tartalmát és több értékes dísz tárgyat. A rendőrség megindított a nyomozást.

* A Vigadó mozgó ujdonságai. Ma pénteken és szombaton ismét rendkívül érdekes és vonzó új műsorral tart előadásokat a Vigadó mozgószínház. Nagy érdeklődésre tarthat számot a „*Melyik szerető jobban?*” című 3 felvonásos néprege híres művészek alakításaival. Izgalmas mesészövege lebilincseli a nézőt. Elsőrendű mulató bohózat „*A szélhámos*” 2 felvonásban. A slágerszámok mellett kitűnő kiegészítő képek gazdagítják a műsort. Előadások 5, 7 és 9 órakor, szombat és vasárnap d. u. 3 óráról.

x Poloskairtó NOXIN biztos zaer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag *Farkas István Apolló* drogeriájában *Rákóczi* ut 7/B.

* Családi rum vaníliával vagy ananász ízű literje K. 3-80. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 1-20. Kapható *Farkas István „Apolló”* drogeriájában *Rákóczi* ut. 7/B.

* Gyurjad Gyurka. Piszkáld ki. Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Doyester vize zug. Csukaszürke ember. Háborús mezfelvevő. Rendkívül érdekes lemez ujdonságok *Rákóczi* ut 7. az udvarban *SIMON GYULA* hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkölönlegességek. Gramafonok, hangszerek olcsó szakszerű javítása.

* Köhögés, hurut, rekedtség, cinyálkásodásnál használjon kizárólag: *Farkas-féle hurut-szeletkét.* Ára K. — 60 Kapható, *Farkas István Apolló* drogeriájában *Rákóczi* ut 7/B. Telefon: 13—02.

* A legjobb, legkedveltebb, legolcsóbb beszerzési forrás! Teát, rumot, csokoládét, szardiniát, szalámit, sajtot, kakaót, szalocukrot, *Kugler*, *Gerbeaud* bombont. Mindez a legelőnyösebb árban *ASZÓDYNAL*, akiknek *Kosuth*-utcai és *Rákóczi*-úti üzleteiben nagy szalocukorka vásár van. *ASZÓDY*-féle híres 8 féle zamatu pörkölt kávé, legfinomabb tea, a *Sas* passagebéli külön hal konzerv üzletben az összes fajú pácolt halak amelyek a húst pótolják azonkívül mindennemű kiválóan finom édességek kaphatók. Katonai postaládákat és harc téri dobozok az üzletben megtöltetnek.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Péntek: Tarka est.
Szombat: Tarka est.
Vasárnap délután: Tanítósz.
Vasárnap este: A Császárnő.

Tarka est.

Tegnap zajlott le a színház első tarka estje, a mi alatt kabarészerű programot kell érteni. Az első ilyen est elég jól sikerült. Volt néhány szám, a mely határozatlan nívós dolognak mondható, másból az ötletesség, a tréfa mulattató, szóval volt miért színházba menni. Legértékesebb az utolsó szám volt: a *Háromszög* című amerikai dramolett. Nem hiába dolgozta át *Góth Sándor*, de egészen a *Góth* pár egyéniségére szabott darab.

Egy összesűrített *Bernstein*-színmű. *E. Kovács* *Mariska* és *Tóth Elek* játszották a két főszerepet és mondhatjuk, mindketten tökéletes művészi alakítást nyújtottak. A darab meglepő fordulatait náluk jobban érzékeltetni lehetetlen. *Aréjátékuk* — ebben a kis drámában az *aréjátéknak* nagy szerepe jut — különösen pompás volt. *Varsa Gyula* volt a harmadik szereplő. Az ő alakítása is jó, de szerintünk kissé fagyos volt s *aréjátékkal* sem tudott annyit kifejteni, mint *Tóth Elek* és *E. Kovács* *Mariska*. Pedig *Varsa* szerepe is tele van heves indulattal, ha azok nem is törhetnek ki szabadon. Annál többet kell sejtetni, a mit *Varsa* hideg játékában nem éreztünk. — Úgyes dolog volt *Várad* *Alad* „*Leitner Lili*” című paródiája. Igaza van *Várad*nak, mikor felfedezte, hogy *Lyon Lea* voltaképpen kitűnő paródiatéma. *Komáromi Gizi* és *Bihari Sándor* éneke, a honvédenekar meg-

nyitója, Tompa és Leövey stanzái is let-
szettek. Farkas Pál konferált, helyel-
szettel elég jól. Egyre azonban figyelmeztetjük:
bármilyen intim jellegű is a tarka est, a
színház nem orfeum s a közönség közé a
lámpák elöl meg megereztett kétértelmű
kiszólásokat a jövőben kisérik. A konferen-
cier legyen szellemes, de ne a Fidibuszról
maritsen hozzá spirituszt. —r.

A császárné.

— A vasárnapi bemutató. —

Hírül adtuk már több ízben, hogy a
Szigligeti színház vasárnap este mutatja be
Bodanszky és Granichstälten operettjét, „A
császárnét“, amelynek kedves, bájos mese-
szövege a következő:

Özevy Spanbergárné csipkeverő lánya,
Lencsi, szerelmese Konrádnak, a császárné
egyik gárdatisztjének és hallani sem akar
más házasságról, pedig Weishappel, az ud-
vari hentes nagyon szeretné, ha Tóni fiának
nyujtásá közét. A csipkeverő házában szo-
kott találkozni a császár Ludwigsberg her-
cegnővel, akinek udvarol és amikor a fét-
tékeny császárné megtudja, hogy férje meg-
szokott fordulni Spanbergeréknél, azt hiszi,
hogy a császárnak Lencsi a kedvese. Ezért
elküldi Praendert, az erényvédő bizottság
elnökét Spanbergerékhez azzal a paranac-
sal, hogy Lencsi azonnal jegyezze el ma-
gát Weishappel Tónival. Lencsi, akiben ez
a parancs azt a hitet kelti, hogy a császárné
azért akarja őt Konrádtól elválasztani, mert
ő magát is gyöngéd kötelékek fűzik a gár-
natiszthez, kijelenti, hogy most már férjhez
megy Tónihoz.

A császárné palotájába rendeli Lencsit,
aki vőlegényével és jövendőbeli apósával je-
lelik meg az udvarnál. Amikor a császárné,
aki féltékeny szívet még mindig azt hiszi,
hogy Lencsi a férje kedvese, kikérdezi a
leányt, belép a terembe Konrád. A csá-
szárné kérdésére mindketten azt mondják,
hogy nem ismerik egymást és amikor az
őreg Weishappel kikotyantja, hogy a fia-
talok nagyon is jól ismerik egymást, a csá-
szárné ingerülten kiparancsolja a palotából
Lencsit és kíséreit azzal, hogy majd maga
jár vég re a dolognak. Praendier, aki a csá-
szárné gyanúját Lencsi ellen fordította, most
már hiába igyekszik elhíttetni az uralkodó-
nővel, hogy a császár nem Lencsi, hanem
Ludwigsberg hercegnő iránt érdeklődik. A
császárné azonban menni akar, de a félté-
keny feleség indulatát megfékezi az urai-
kodói kötelesség szava: fogadnia kell a
magyarok küldöttségét.

A császárné inkognitóban felkeresi a
Spanbergárné házat, amelynek udvarára
éppen Lencsi és Tóni eljegyzési ünnepére
készülődnek. Itt Ludwigsberg hercegnő se-
gítségével meggyőződik arról, hogy Lencsi
nek csakugyan semmi köze a császárhoz,
mert a leány Konrádot szereti és Lencsi is
megtudja, hogy félreértés áldozata volt,
amikor azt hitte, hogy Konrád nem ő, ha-
nem a császárnét szereti. Ilyenformán szí-
vesen engedelmessé válik a császárné új pa-
rancsának, amely most már szerelmese
karjaiba vezeti.

A császárné szereposztása a Szigligeti-
színháznál a következő: A császárnét —
Zsigmondy Anna, a császárt — Bihari Sán-
dor éklik, a gárdatisztet Békefi. A többi
szerepet: Farkas Pál, Sik Rózsa, Tompa
Béla, T. Pogány Janka játsszák és a Király-
színház Tisza Karoljának a szerepét Len-
csit: Kálmán Mancika fogja játszani, az
a fiatal, rokonszenves színész, a ki a
Szigligeti színház színpadán már több ízben
sikert aratott.

Legújabb táviratok.

Görögország elutasította az antantot.

Budapest, január 20. (Saját tud.)
Athénből jelentik: Görögország az
antant 24 órás ultimátumát, amely-
ben azt követelték, hogy a köz-
ponti követek utlevelét adja ki,
elutasította.

Mi mentheti meg Olaszországot.

Budapest, január 20. (Saját tud.)
Bécsből jelentik: Egy előkelő olasz
államférfi a Tagliche Rundschau
munkatársának Olaszország állapo-
tát igen kritikusnak mondta. A ki-
jelentés szerint Itáliát csakis a sür-
gős békekötés a központi hatal-
makhoz való csatlakozás ment-
heti meg.

Szabadonbocsátott konzul

Bécs, január 20. (Saját tudósítónktól.)
A franciák Bécs korfui konzulukat szabadon
bocsátották.

Ferdinánd osztrák tábornagy.

Bécs, január 20. (Saját tudósítónktól.)
Ferdinánd bolgár királyt uralkodónk osztrák
tábornaggyá nevezte ki. A kinevezési kéz-
iratot gróf Szirmay gárda kapitány adta át.

A bolgár partok bombázása.

Budapest, január 20. (Saját tud.)
Szófiából jelentik:
Tizennyolcadikán 24 ellenséges hajó
eredménytelenül bombázta Dadaagacsot.
Ugyanazon a napon 16 hajó a Portdagos
körüli magaslatokat ágyuzta 4 óra hosszat.
Az ágyúzás eredménytelen volt.

A hadiszolgáltatások korhatára.

Budapest, január 20. (Saját tudósi-
tónktól.) A Monarchia mindkét ál-
lamában holnap tesztik közö az
rendeletet, mely a hadiszolgáltatá-
sokat 50 évtől 55-ig terjesztik ki.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Belépési felhívás.

Az Általános Takarékszövetkezet, mely
az Általános Takarékpénztár kebelében mű-
ködik Nagyvárad, Bémer-tér 2. 1916. január
1-én nyitotta meg.

XIV. évtársulatát

A belépés tetszés szerinti számú törzs-
betét jegyzésével történik, melyek miadegyike
után hetenkint 20 fillér fizetendő. Az új év-
társulat 3 éven át, vagyis 156 hétig tart,
aminek eltelte után a tagok az általuk meg-
takarított tőkét az élet hasznában való ará-
nyos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet tagjainak váltóra vagy
kötelezőnyire kölcsönöket folyósít s a folyó-
sított kölcsönök a heti befizetésekkel három
év alatt törlesztendő le. A befizetések vasár-
nap és ünnepnap kivételével mindennap dél-
előtt 9-12 óráig, délután 3-5 óráig tör-
ténnek.

Vidéki tagok részére postatakarékpénz-
tári lapokat küldünk, melyekkel befizetése-
iket portmentesen eszközölhetik.

Az új évtársulat működését január 1-én
megkezdte, ezért felkértek a belépni szán-
dezők a mielőbbi jelentkezésre.

Nagyvárad, 1915. november hó.

Általános Takarékszövetkezet.

VIGADÓ

mozgó színház

Nagyvárad, Fekete Sas-Passage.

Péntek, január hó 21-én és
szombat, január hó 22-én.

Előadások d. u. 5 órától.

Melyik szereti jobban

Réprege 3 felv.

A SZÉLHÁMOS.

Kacagató bohózat 2 felvonásban.

Teljes 2 órás műsorok.

HEGYÁRAK: Páholy-ülés 1 kor. 20 fill. Zsály-
1 kor. Támlásszék 80 fill. H.
hely 60 fill. Hl. hely 40 fill.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:
NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514. TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a **WOLFRAM LÁMPÁK** ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. **Csillárok, izzólámpák** állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja **55.** Főszerelő telefonja **55.**

Kiadó

Rimanóczy-utca 11. sz. házban (volt Darvas-féle palota) első emeleten nagyuri lakás, 6 szoba télikert, hall, diszkrét, autogarage, központi fűtéssel, stb. 1916. május 1-re. Ugyanott a földszinten egy nagy iroda helyiség 1916. május 1-re. Ezredévi emléktér felé 4 szobás lakás azonnal kiadó. Gróf Vecsey-u. 4. sz. házban (Rulikovszky-ut.) két szép 4 szobás lakás, fürdőszobával **azonnal** kiadó. Értekezni lehet a

Nagyvárad Takarékpénztárban. Telep-u. 2.

Lahner György-utca 4. sz. ház első emeletén

3 szobás modern lakás

azonnal kiadó. — Ertekezhetni a **Polgári Takarékpénztárnál** Kossuth-utca.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Valódi aszfalt fedéllemez és elsőrendű kő fedéllemez kapható

Andrényi Károly

és Fiai cégnél
Nagy-Várad.

Nagyvárad fióküzletek:
Kossuth-utca 5. Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyvárad fióküzletek:
Kossuth-utca 5. Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos **Elegáns**

NŐI CIPŐK

a téli saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári árakon kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR r. t.

fióküzleteiben.

Gyártmányaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveltek.

50 fióküzlet az ország összes nagyobb városaiban.